

## CHƯƠNG XIII

**K**HI anh Darcy trao cho cô lá thư, nếu Elizabeth không trông mong anh cầu hôn với cô lần nữa, cô cũng hoàn toàn không thể đoán trước về nội dung. Nhưng cô sốt sắng đọc, và thư đã gây những tương phản trong tâm tư cô. Không thể định rõ những ý nghĩ của cô khi cô đọc qua lá thư. Thoạt đầu cô ngạc nhiên mà hiểu rằng anh tin anh có khả năng xin lỗi cô, và cô vẫn khẳng khẳng tin chắc anh không thể có lý giải thích nào mà mặc cảm xấu hổ không che đậy được. Với thiên kiến mạnh mẽ chống lại mọi điều anh có thể nói, cô bắt đầu với lý giải về việc đã xảy ra ở Netherfield. Cô háo hức đọc, nhưng vì nóng nóng muốn biết câu kế tiếp nói gì, cô không thể nhận thức rõ về điều mình đang đọc. Cô lập tức cho rằng việc anh tin chị cô hờ hững là sai, và việc anh lý giải về các chống đối thật sự, mạnh mẽ khiến cô quá tức giận nên không muốn công tâm suy xét về anh. Anh đã không cho thấy anh hối tiếc về những gì anh đã làm; cung cách của anh không phải là ân năn mà là cao ngạo. Tất cả là kiểu hãnh và xác xược.

Nhưng khi anh đề cập chuyện anh Wickham, khi cô đọc với chú tâm hơn, các sự kiện, nếu có thật, hẳn vứt bỏ mọi cảm nghĩ tốt của cô về giá trị anh này, cảm nghĩ của cô càng trở nên đau đớn và càng khó định nghĩa. Cô vô cùng ngạc nhiên, lo lắng, ngay cả kinh hoàng. Cô muốn bác bỏ tất cả, luôn luôn thốt lên: "Việc này không đúng! Không thể như thế được! Đây là điều lão toét!" - và khi cô đã đọc xong lá thư, tuy không nhớ gì về một hai trang cuối, cô vội xếp lá thư lại, nghĩ chắc chắn rằng cô không nên tin nó, rằng cô sẽ không bao giờ đọc lại nó.

Trong tình trạng tâm tư bị bắn loạn như thế, với những ý nghĩ không biết bám víu vào đâu, cô tiếp tục bước đi; nhưng cô không thể tự chủ được, lại mở lá thư ra, cố gắng trấn tĩnh bắt đầu đọc lại trong tâm trạng đau khổ mọi điều nói về Wickham, và cố xem xét ý nghĩa trong từng câu. Thư viết về mối quan hệ của anh Wickham với gia đình Pemberly đều đúng như anh đã kể. Lòng nhân hậu của ông cụ quá cố Darcy cũng đúng như lời anh nói, tuy trước đây cô không biết rõ lắm. Đến đây, mọi việc đều ăn khớp nhau; nhưng khi cô đọc đến đoạn nói về bản di chúc thì có khác biệt lớn. Cô vẫn còn nhớ về khoản trợ cấp mà Wickham nói, và khi suy ngẫm từng lời anh nói, cô không khỏi nghĩ rằng hoặc anh này hoặc anh kia ẩn ở hai lòng một cách tệ hại, và trong một khoảnh

khác cô tự hào rằng mình đã không nhầm lẫn. Nhưng khi cô tiếp tục đọc, rồi chăm chú đọc lại, các chi tiết tiếp theo việc Wickham từ bỏ mọi đòi hỏi về khoản hỗ trợ, mà thay vào đây nhận khoản tiền ba nghìn bảng, lại khiến cô băn khoăn. Cô đặt lá thư xuống, cân nhắc mọi tình huống với cái mà cô cho là công tâm - thân trọng về giả định trong mỗi câu - nhưng cô không thể có kết luận. Mỗi bên đều cả quyết điều mình nói. Cô lại đọc tiếp. Nhưng mỗi dòng đều cho thấy rõ hơn rằng vụ việc, mà cô đã tin không một mưu mô nào có thể trình bày như thế hầu tạo ra hình ảnh anh Darcy không tệ lắm, đã qua một bước ngoặt khiến anh trở nên hoàn toàn vô tội.

Sự phung phí và phóng dăng mà anh đã không dẫn đo kết án anh Wickham khiến cô bị sốc, càng bị sốc thêm vì cô không thấy có chứng cứ bất công nào. Cô chưa từng nghe nói đến anh Wickham trước khi anh gia nhập quân ngũ theo lời thuyết phục của anh trai trẻ, người đã khơi lại mối quen biết hơi hợt khi tình cờ gặp lại anh trong thành phố. Không ai tại Hertfordshire biết gì về cuộc sống trước kia của anh ngoại trừ điều chính anh nói ra. Về con người thật của anh, cô không bao giờ muốn dò hỏi. Nét mặt, giọng nói và cử chỉ của anh đều ngay lập tức xác minh mọi đức tính của anh. Cô cố gắng nhớ lại vài đức tính, vài nét độc đáo về tính toán vẹn hay nhân đức có thể giúp

biến họ cho anh chống lại lời tố giác của anh Darcy, hoặc ít nhất cô sẽ bao chữa cho những lầm lỗi thông thường theo như cô nghĩ, mà anh Darcy đã mô tả là biếng nhác và thói hư tật xấu kéo dài trong nhiều năm. Nhưng cô không nhớ lại điều gì như thế. Cô có thể thấy anh ngay trước mặt cô, mỗi phong thái và lời lẽ đều có sức thu hút, nhưng cô không thể nhớ lại điểm nào về thực chất đức tính của anh, ngoại trừ sự tàn thành của láng giềng và tình quý mến do khả năng giao tiếp của anh trong đám thực khách. Sau một lúc suy nghĩ về điểm này, cô lại tiếp tục đọc. Nhưng, hỡi ôi!, câu chuyện tiếp theo về ý đồ của anh đối với cô Darcy, được xác minh vài điều từ câu chuyện cô trao đổi với Đại tá Fitzwilliam buổi sáng hôm trước, và cuối cùng được dẫn chứng sự thật về mọi chi tiết qua chính Đại tá Fitzwilliam - người đã cho cô biết về quan ngại của anh trong những việc làm của cậu anh họ, là người có nhân phẩm mà cô không có lý do nghi ngờ. Có một lúc cô quyết định sẽ hỏi chuyện anh, nhưng ý định bị lung lay vì cô thấy khó xử mà hỏi chuyện. Cuối cùng, cô loại bỏ hẳn ý định vì tin chắc anh Darcy sẽ không bao giờ mạo hiểm để nghi như thế nếu anh không đảm bảo được người em họ sẽ minh chứng cho anh.

Cô nhớ lại rõ ràng về mọi chuyện được trao đổi giữa Wickham và cô trong buổi tối hai người gặp nhau

lần đầu tiên tại nhà ông Philips. Nhiều câu nói của anh vẫn còn in rõ trong hồi tưởng của cô. Giờ đây cô giắt mình nghĩ lại rằng cách nói chuyện như thế với một người còn xa lạ là không phải phép, cô ngạc nhiên tự hỏi tại sao lúc trước mình không nghĩ ra việc này. Cô nghĩ anh thiếu tế nhị khi trình bày về anh như thế, các lời phát biểu và hành động của anh thiếu nhất quán. Cô nhớ anh đã khoe khoang rằng anh không sợ phải gặp anh Darcy - rằng anh Darcy có thể ra đi nhưng anh sẽ trụ lại; tuy thế anh đã lãnh mặt ở buổi dạ vũ Netherfield trong tuần kế tiếp. Cô cũng nhớ lại rằng, cho đến lúc gia đình Netherfield ra đi, anh chỉ kể câu chuyện của anh cho cô chứ không cho ai khác, nhưng sau khi họ đi câu chuyện được bàn tán khắp nơi. Cô nghĩ anh đã không một chút ngại ngùng, không một chút đắn đo để tìm cách triệt hạ tư cách của anh Darcy, mặc dù anh trấn an cô rằng vì kính trọng hương hồn ông cụ, anh sẽ không bao giờ vạch mặt người con.

Mọi chuyện liên quan đến anh giờ đã đổi khác! Việc anh chú ý đến cô King giờ đây chỉ là hậu quả của những tấm ngăm hám lợi thuận tùy và cô ý trả thù; và tài sản nghèo nàn của cô này cho thấy các ước vọng của anh không còn là điều độ mà là do háo hức muốn nắm bắt lấy bất kỳ thứ gì. Thái độ của anh đối với chính cô giờ đây không thể là do động lực có thể chấp

nhận được; hoặc anh ta bị thất vọng vì tài sản kém cỏi của cô, hoặc tình phụ phiếm của anh đã được thỏa mãn sau khi anh khơi dậy lòng ưu ái mà cô tin cô đã tỏ lộ một cách thiếu cẩn trọng. Mọi ý tưởng bảo chữa cho anh giờ dần dần phai nhạt. Qua lời giải trình của anh Darcy, cô đành phải chấp nhận rằng anh Bingley, khi được Jane hỏi đến, đã từ lâu cho rằng anh không có lỗi trong vụ việc. Cô nhận ra rằng, trong suốt thời gian anh Darcy và cô có mối quan hệ khiến cuối cùng hai người đến gần nhau và khiến cô có thể biết rõ lối sống của anh, tuy anh có kiêu hãnh và khó chịu, nhưng cô chưa từng thấy bất kỳ điều gì chỉ ra rằng anh thiếu nguyên tắc hay không công tâm - bất kỳ điều gì nói lên những thói quen vô tín ngưỡng hoặc vô đạo đức. Trong các mối giao hảo anh đều được trọng vọng và đánh giá cao - ngay cả Wickham cũng đã xem anh là một người anh, cô đã thường nghe anh nói một cách triu mến về đứa em gái của anh; tất cả đều cho thấy anh có vài cảm nghĩ dễ mến. Nếu những hành động của anh đều như Wickham trình bày, một sự xâm phạm thô bạo vào mọi lẽ phải khó thể che giấu ai được, còn lại tình thân giữa một người có khả năng kết bạn và một người dễ thương như anh Bingley; tất cả đều không thể hiểu được.

Cô cảm thấy hoàn toàn hổ thẹn cho mình. Cô không thể nghĩ đến Darcy hoặc Wickham mà không có ý

tương rằng cô đã mù quáng, thiên vị, bất công, ngớ ngẩn.

Cô thốt lên: "Mình đã hành động một cách quá tệ tiệt! Mình đã tự hào về nhận thức của mình! Mình đã tự đánh giá cao về khả năng của mình! Đã từng xem thường tình chân thật phong khoáng của chị mình, làm thỏa mãn tình phù phiếm trong cung cách ngờ vực vô ích hoặc đáng lên án. Thật nhục nhã lắm sao khi đã hiểu ra! Mà đúng thế, chỉ có nhục nhã! Nếu mình biết yêu, mình đã không thể mù quáng một cách khốn khổ đến thế! Nhưng tình phù phiếm, không phải tình yêu, đã luôn là sự điên rồ của mình. Cảm động với lòng ưu ái của một người và bị xúc phạm vì người kia thờ ơ, ngay từ khi bắt đầu mỗi giao hảo với anh mình đã có đầy những định kiến, những ngu xuẩn, luôn xua đuổi mọi lý lẽ. Từ đầu cho đến lúc này, mình đã chẳng bao giờ nhận ra con người thật của mình".

Từ chính cô đến Jane, từ Jane đến Bingley, các ý tưởng của cô đều quy về một mối khiến cô nhớ lại rằng những gì anh Darcy đã giải thích ở đây có vẻ như còn thiếu nhiều, nên cô đọc lại lá thư. Lần này thì hiệu quả rất khác biệt. - Làm thế nào cô có thể bác bỏ lời anh trong một tình huống, trong khi cô lại tin một tình huống khác? - Anh nói anh không biết gì về tình cảm của chị cô, trong khi cô không thể quên nhận xét về chị cô mà Charlotte vẫn mang trong đầu.

Cùng như cô không thể bác bỏ lời anh mô tả về Jane. .  
Cô nghĩ rằng chị mình rất ít biểu lộ tình cảm dù tình  
cảm vẫn nồng thắm, và rằng thái độ và cử chỉ của chị  
cô đều luôn toát ra vẻ tự hài lòng, ít được hợp nhất  
với tình đa cảm cực độ.

Khi cô đọc đến đoạn viết về gia đình cô, với ý khiến  
trách làm nhục nhưng đúng lý, cô càng cảm thấy thêm  
xấu hổ. Lời nhận xét công tâm đã đánh mạnh vào tâm  
thức cô quá nặng khiến cô không thể chối bỏ. Các tình  
huống anh đặc biệt ám chỉ đến, như đã xảy ra tại buổi  
đạ vũ Netherfield, như thế xác định mọi điều anh  
không tán thành, đã gây ấn tượng mạnh trong tâm tư  
cô hơn là trong anh.

Cô không bỏ qua việc anh khen ngợi cô và cô chị.  
Việc này giúp cô cảm thấy được xoa dịu, nhưng nó  
không thể an ủi cô về sự khinh thường đối với những  
người còn lại trong gia đình. Khi cô cho rằng Jane đã  
bị thất vọng chỉ vì do thái độ của những người thân  
thương nhất, và khi cô nghĩ lại uy tín của hai người  
bị thương tổn ra sao bởi tư cách thiếu tế nhị ấy, cô  
cảm thấy chưa từng đau khổ như thế bao giờ.

Sau khi đã thờ thần dọc con đường mòn trong hai  
giờ, buông thả theo mọi ý nghĩ, xem xét lại các sự  
kiện, xác định các điều khả dĩ, và cố tự dung hòa với  
biến động quá bất ngờ và quá trọng đại, sự mệt mỏi  
và ý nghĩ bất chợt rằng cô đã vắng mặt khá lâu khiến

cô quay bước trở về. Cô bước vào ngôi nhà với mong muốn tỏ ra vui vẻ như thường lệ, và ý kiến quyết trấn áp những suy tư khiến cô thấy khó có thể trò chuyện với ai.

Cô được báo tin rằng hai chàng trai từ Rosings đã đến thăm trong lúc cô đi vắng. Anh Darcy chỉ lưu lại vài phút, nhưng Đại tá Fitzwilliam đã ngồi nán lại ít nhất một tiếng đồng hồ, hy vọng có trở về kịp, gần như muốn đi tìm cô. Elizabeth chỉ có thể cảm thấy quan ngại mình sẽ nhớ nhung anh; thật ra cô vui vẻ việc này. Đại tá Fitzwilliam không còn là đối tượng cô chỉ có thể nghĩ đến là thư.